

Voor een agrarisch Midden-Delfland!

Toekomstvisie LTO Noord, afd. Delflands Groen

Voor een agrarisch Midden-Delfland!

Toekomstvisie LTO Noord, afd. Delflands Groen

Oktober 2018

Samenstelling:
Marloes van Eijk, LTO Noord
Kees Moerman, LTO Noord - Delflands Groen

Referentie DG 18-658
Foto's: Kees Moerman

www.ltodelflandsgroen.nl
delflandsgroen@gmail.com

Inhoud

Inleiding 2
Veehouderij 4
Duurzaam boer blijven 5
Verbreding 6
Jongeren 6
Streekproducten 6
Gebiedsmarketing 7
Infrastructuur 8
Klimaat en energie 9
Natuur 10
Natte natuur en schoon water 11
Weidevogels 12
Weidevogelpact 14
Predatie 15
Recreatie 16
Beheer 17
Grondstrategie 18
Agrarische sector in het gebied 19
Opvolgers en stoppers 20
Toekomst 21
Bronnen 23

Inleiding

Een koe in de wei is het typisch Hollandse kenmerk voor het landschap van Midden- Delfland en daar zijn wij trots op. De open en weidse structuur van het veenweidelandschap is beeldbepalend voor de polders van Midden-Delfland. Een gebied waar agrarische ondernemers hun (melk)veehouderij exploiteren. Tegelijk is het een uitnodigend landschap voor recreanten en toeristen, de bevolking uit de omliggende steden. Samen werken aan een agrarische sector met een gezond economisch perspectief voor de bedrijven in Midden-Delfland is van groot belang voor het gebied.

Midden-Delfland is een bijzonder en authentiek agrarisch veenweidegebied. De boeren in het gebied, voornamelijk (melk)veehouders, fungeren daarbij als de hoeders en beheerders van het landschap. De beste waarborg voor het behoud van Midden-Delfland is het in stand houden van de boerenbedrijvigheid. De ligging midden in de verstedelijkte Randstad maakt het boeren uitdagend maar ook complex. Natuurlijke handicaps, verkeersdruk, recreatiedruk en andere concurrentienadelen zorgen dat het soms lastig is om de bedrijfsvoering te optimaliseren en het economisch rendement van de veehouderijen te verbeteren.

Geen Midden-Delfland zonder boeren

Er is voor Midden-Delfland geen toekomst zonder boeren vindt Delflands Groen. Voor het behoud van een duurzame landbouw in Midden-Delfland is het noodzakelijk dat boeren in het gebied hun bedrijven kunnen blijven ontwikkelen. Een breed draagvlak daarvoor bij betrokken gemeenten, hoogheemraadschap, provincie, Rijk, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is onontbeerlijk. Inhoudelijk, beleidsmatig en financieel zouden plannen van alle gebiedspartijen het behoud van de agrarische sector in het gebied moeten ondersteunen.

Deze gebiedsvisie van LTO Noord - Delflands Groen gaat over de toekomst voor boeren in Midden-Delfland. De boeren hebben Midden-Delfland gemaakt en gevormd tot wat het nu is. Zonder boeren gaat het karakter van het agrarische veenweidegebied Midden-Delfland verloren. Een economisch rendabele veehouderij is essentieel voor het voortbestaan van het gebied. De basis zal altijd de (melk)veehouderij moeten zijn. Daarnaast kunnen het produceren van streekproducten als vlees, melk en kaas en activiteiten als zorg, recreatie, educatie en landschapsonderhoud een welkome aanvulling op het agrarische inkomen vormen.

De agrarische gebieden worden in onderzoeken steevast genoemd als favoriete gebieden om te recreëren in Midden-Delfland. Het oude veenweidelandschap met weilanden, sloten, koeien, schapen en weidevogels en de boerderijen met agrarische activiteit is wat de recreanten willen zien, dat is het authentieke deel waar men graag fietst en wandelt. Ook de voor Midden-Delfland kenmerkende weidevogels zijn vooral op agrarische grond te vinden. Het gebied herbergt nog veel oud grasland met verschillende grassen en kruiden wat samen met het agrarisch gebruik een ideale leefomgeving voor de weidevogels vormt.

De belangrijkste reden dat Delflands Groen deze gebiedsvisie heeft opgesteld, is dat wij de belangen van de veehouderij nadrukkelijk onder de aandacht willen brengen bij de lokale en regionale beleidsbepalers, zoals provincie, gemeenten en het hoogheemraadschap maar ook organisaties als Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Wij willen als agrarische sector werken aan de toekomst van dit prachtige gebied en daar een proactieve bijdrage aan leveren. Delflands Groen wil een goede samenwerking en dialoog met alle gebiedspartijen, samen kunnen we veel bereiken.

- Hou Midden-Delfland aantrekkelijk voor boeren, wij zien een goede toekomst voor boeren in Midden-Delfland
- Wij willen nadrukkelijk samenwerken en overleggen over belangrijke ontwikkelingen als duurzaamheid, energie, water, enz.
- Koester de weidsheid, rust en ruimte, dat zijn belangrijke kwaliteiten voor bewoners, recreanten en bedrijven

Veehouderij

Om het landschap van Midden-Delfland te behouden is het van belang dat de veehouders ook in de toekomst het gebied blijven onderhouden. Een duurzame veehouderijsector vormt hiervoor de beste waarborg. Alle veehouderijbedrijven in Midden-Delfland moeten de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. Gangbaar of biologisch, groot of klein, met jongvee, paarden of melkvee, met of zonder verbreding. De betrokken overheden, landelijk, provinciaal, regionaal en gemeentelijk, zouden deze ontwikkelingen moeten faciliteren en stimuleren.

Stimuleren van economische bedrijvigheid ten behoeve van zowel schaalvergroting als verbreding is gewenst. Dit betekent o.a. bouwblokken van voldoende omvang, moderne diervriendelijke stallen bevatten steeds meer meters ruimte per koe. Hier moet nadrukkelijk rekening mee gehouden worden in nieuwe bestemmingsplannen. De overheid zou moeten zorgen voor een goed economisch perspectief om de veehouders te behouden voor het gebied. Behoud de grondgebonden veehouderij door verdere afname van het landbouwareaal te voorkomen, alleen dan kan de agrarische structuur op peil gehouden worden.

De inzet van de polderarchitect door gemeente Midden-Delfland kan een positieve bijdrage betekenen voor de kwaliteit van het agrarische landschap. Het dient hierbij uitsluitend te gaan om vrijblijvende en kosteloze adviezen voor een betere landschappelijke inpassing van bouwplannen. Opmerkingen van de polderarchitect moeten geen rol spelen bij het al of niet toekennen van vergunningen. Voor het stimuleren van de uitvoering van de adviezen verdient het aanbeveling om een subsidiestroom beschikbaar te stellen.

Boeren staan steeds meer midden in de samenleving. Zij doen steeds vaker aan promotie en het delen van kennis over hun bedrijven. Internet is daarbij belangrijk. Op dit moment zijn er al verschillende agrarische websites. Ook via blogs, Twitter, Facebook, YouTube en Instagram wordt steeds meer gecommuniceerd over agrarisch Midden-Delfland en dat zal blijven toenemen. In de toekomst blijft daarnaast het proeven en ruiken en kijken en aaien en genieten tijdens echte bezoeken aan het gebied toch het belangrijkste.

Duurzaam boer blijven

In het kader van het IODS-programma (aanleg A4 Midden-Delfland) zijn een aantal projecten opgestart, “Groen Ondernemen, duurzaam boer blijven” is één van deze projecten. Het bedenken en uitvoeren van een plan van aanpak voor het geven van een kwalitatieve en duurzame impuls aan de (melk)veehouderijsector in Midden-Delfland, is het doel van dit project.

Al in 2009 is een kringlooplandbouwtraject gestart via het IODS project Groen Ondernemen. Bij kringlooplandbouw is het optimaliseren van de kringloop die bodem, plant, dier en mest vormen het uitgangspunt. Het gaat om het realiseren van optimale productie en niet van maximale productie. Midden-Delfland was één van de voorlopers in de kringlooplandbouw, een manier van boeren die inmiddels breed wordt omarmd.

De minister van Landbouw Carola Schouten heeft net haar Landbouwvisie gepresenteerd. In deze visie wil zij de omslag naar kringlooplandbouw nu groot gaan inzetten. De melkveehouderij heeft zelf haar voorkeur uitgesproken voor grondgebonden agrarische bedrijven en samenwerking voor behoud van de biodiversiteit.

Verbreding

De nabijheid van de vele bewoners van omliggende steden maakt Midden-Delfland erg geschikt voor verbredingsactiviteiten. Recreatieve takken, verwerking van producten en huisverkoop , educatie, natuurbeheer, organisatie van evenementen en verschillende andere activiteiten, Midden-Delfland leent zich daar prima voor. Er wordt dan ook al van alles gedaan door veehouders in Midden-Delfland zoals exploitatie van verschillende horecalocaties, natuur- en milieueducatie, boerencamping, boerengolf, huifkartochten, kinderfeestjes, productie van streekproducten, enz.

Midden-Delfland biedt ook goede mogelijkheden voor landbouw en zorg en kleinschalige kinderopvang. Midden-Delfland moet niet alleen plaats bieden aan de boeren zelf maar er moet ook een boterham verdiend kunnen worden door veeartsen, veehandelaren, foeragehandel, mechanisatiebedrijven en agrarische loonwerkbedrijven. Behoud van de complete agrarische bedrijfskolom met actieve bedrijven is van groot belang.

Jongeren

In december 2015 is het Jonge Boeren Netwerk Midden-Delfland van start gegaan. Het jonge boeren netwerk organiseert algemene bijeenkomsten waar iedereen welkom is en verdiepingstrajecten waar je je voor kan aanmelden. Het is een netwerk voor het vergroten van kennis en het geeft de jonge boeren van Midden-Delfland een gezicht naar buiten. In de verdiepingstrajecten worden in een aantal bijeenkomsten verschillende thema's uitgewerkt.

Jongeren hebben de toekomst. Een actief stimulerend gemeentelijk beleid wat innovatieve bedrijfsovernames door jongeren vergemakkelijkt is gewenst. Bedrijfsovernames door jongeren buiten familieverband zou ook gestimuleerd kunnen worden. Creëer een beleid wat ervoor zorgt dat veehouders juist in dit gebied willen blijven boeren.

Streekproducten

Een van de aansprekende ontwikkelingen van nieuwe streekproducten is de oprichting van de Delflandse Vleesmeesters. De Delflandse Vleesmeesters is een coöperatie van 6 jonge Midden-Delflandse agrariërs De Delflandse Vleesmeesters verkopen het nu nog, ondergewaardeerd melkkoeienvlees. De coöperatie past uitstekend in de huidige trend om transparanter, gezonder, dichter bij huis en lekkerder te gaan eten. Dit melkveevlees wordt ondergewaardeerd terwijl het duurzaam en van uitstekende kwaliteit is.

Naast de Vleesmeesters timmert ook zuivelcoöperatie Delflands Hof hard aan de weg. Vijf kringloopboeren in Midden-Delfland zijn in 2016 een eigen zuivelmerk gestart. Koeien van deze kringloopboeren staan in de wei, wat zorgt voor ouderwets lekkere melk en yoghurt die kleinschalig en regionaal wordt geproduceerd.

Zonder boeren geen voedsel

Daarnaast zijn er al jaren verschillende boeren die aan huisverkoop van zuivel doen en maakt familie van Winden behalve zuivelproducten ook de echte Midden-Delflandse Boerenkaas. Bij Hoeve Bouwlust wordt heerlijk boerenijs gemaakt en verkocht, kortom er bestaan al vele succesvolle initiatieven op het gebied van streekproducten.

- Een goede afzet, een eerlijke reële prijs en een goede marketing zijn onontbeerlijk bij het vermarkten van streekproducten

Gebiedsmarketing

Midden-Delfland moet een icoon worden. Een actieve rol van de gemeente is hierbij gewenst. Het gebied en de diensten en producten uit het gebied kunnen elkaar versterken. De omliggende steden moeten meer betrokken worden hierbij. Onderscheidende streekproducten met een lokale footprint die het Midden-Delflands kwaliteitsstempel dragen, zorgen voor een betere vermarkting van het gebied Midden-Delfland.

- Een actieve stimulerende gebiedsmarketingrol is weggelegd voor gemeente Midden-Delfland

Infrastructuur

De infrastructuur in het gebied is verre van optimaal voor moderne agrarische bedrijven. De smalle polderwegen zijn nauwelijks berekend op het huidige landbouwverkeer en het vrachtverkeer zoals het melk- en voertransporten. Het vele recreatieve verkeer op de smalle wegen zorgt vooral in de oogsttijd voor veel oponthoud. De provinciale wegen in Midden-Delfland zijn erg druk met doorgaand verkeer wat geen bestemming heeft in het gebied.

Voor de belangrijkste doorgaande route door Midden-Delfland, de provinciale weg N468 langs de Gaag wordt nu eindelijk aan een oplossing gewerkt voor de tonnagebeperking van 20 ton. Die beperking levert ernstige bereikbaarheidsproblemen op voor de agrarische bedrijven. Delflands Groen probeert al jaren beweging te krijgen in dit dossier en dat heeft uiteindelijk zijn vruchten afgeworpen. Delflands Groen is nauw betrokken bij de plannen voor het aanpassen en verbeteren van deze weg. Overleg met de sector is noodzakelijk voor een inrichtingsoplossing met draagvlak. Een goed ruilverkavelingsplan is hierbij van belang.

De N223 is in het kader van een reconstructie grotendeels duurzaam veilig ingericht. Het deel van de N223 gelegen tussen Molenlaan en A4 moet nog gerealiseerd worden. Wij hopen dat het samenvoegen van lokaal verkeer met fietsverkeer hier een goede oplossing blijkt te zijn en niet belemmeringen voor de bereikbaarheid van bewoners en bedrijven en gevaarlijke situaties gaat opleveren.

- Bevorderen van kavelruil betekent minder landbouwverkeer op de weg
- Zorg voor goede bereikbaarheid van bedrijven voor aan- en afvoer van goederen
- Hou nadrukkelijk rekening met landbouwverkeer bij wegrenovaties en reconstructies
- Bereikbaarheid is essentieel voor een goed economisch perspectief

Klimaat en energie

Energie is een belangrijk thema voor Delflands Groen. Vele boeren in Midden-Delfland hebben inmiddels de staldaken vol liggen met zonnepanelen. Delflands Groen vindt daken de enige juiste plek voor zonnepanelen en is tegen het gebruik van weiland als zonneakkers. Behalve zonnepanelen zijn kleine windmolens in beeld zodat ook in donkere periodes stroom geproduceerd kan worden. Naast genoemde zaken biedt mestvergisting wellicht kansen voor de productie van groen gas. Energiebesparing door hergebruik van restwarmte bij het koelen van melk gebeurt inmiddels op grote schaal.

De veehouders kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het energieneutraal maken van Midden-Delfland. Zij gebruiken zelf steeds minder energie en gaan juist steeds meer energie leveren, hiermee invulling gevend aan de doelstellingen voor klimaatverandering en de productie van duurzame energie. Voor het nationaal klimaat- en energieakkoord zijn boeren van groot belang. Boeren kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het vastleggen van CO_2 in de bodem. Behoud en verbetering van de bodemkwaliteit door kringlooplandbouw kan hiermee maatschappelijke doelen dienen.

- Alle veehouderijen in Midden-Delfland energie en CO_2 neutraal maken
- Focus op vastleggen van zoveel mogelijk CO_2
- Veehouders kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de gemeentelijke ambitie om in 2040 CO_2 neutraal te zijn
- Veehouders als duurzame energieleveranciers met zonnepanelen, wind en groen gas
- Stimulerend beleid en regelingen voor opwekken duurzame energie om doelen te halen
- Samenwerking met burgers in energiecoöperaties

Natuur

Midden-Delfland is de laatste snipper cultuurhistorisch waardevol agrarisch veenweidelandschap tussen de Rotterdamse en Haagse regio. Vooral het agrarische middengebied kenmerkt zich door een gevarieerde flora en fauna zowel op het (wei)land als in de vele sloten. Ondanks dat er weleens wordt geklaagd over het boerenland is de biodiversiteit goed, er groeien vele soorten kruiden en grassen. Daarnaast leven er vele diersoorten op en in de bodem.

De begroeiing in nieuwe natuurgebieden bestaat naast gras, bomen en struiken veelal uit distels, brandnetels, riet en zuring, niet bepaald gewenste soorten. Dit draagt ook niet bij aan de verbetering van de biodiversiteit en aan de kwaliteit van het landschap.

Natte natuur en schoon water

Natuurvriendelijke oevers kunnen een beschutte leefomgeving met bloeiende planten voor o.a. insecten, kikkers, padden, kleine zoogdieren en vissen vormen. Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers is een opdracht binnen de Kaderrichtlijn Water. Goede natuurvriendelijke oevers verbeteren de ecologische waterkwaliteit. Een goede waterkwaliteit is van groot belang voor de veehouders omdat hun vee uit de sloot drinkt.

In Midden-Delfland zijn inmiddels kilometers natuurvriendelijke oevers aangelegd. Helaas zijn de ervaringen niet onverdeeld positief. Door geen of te weinig onderhoud zijn veel van deze oevers verworden tot rietkragen waar verder nauwelijks andere planten te vinden zijn. De laatste jaren groeit op steeds meer plekken het riet ver het weiland of maisveld in met alle nadelige gevolgen voor de boeren.

Op dit moment belemmeren de rietkragen van de natuurvriendelijke oevers het weidse polderzicht. Delflands Groen stimuleert maatregelen voor een goede waterkwaliteit en denkt dat een goed onderhouden en op de juiste manier aangelegde natuurvriendelijke oever met een gevarieerde begroeiing kan bijdragen aan het verbeteren van de waterkwaliteit en de schoonheid van de polder. Boeren zijn uitstekend in staat om het onderhoud van deze natuurvriendelijke oevers te doen. Het is vooral van belang dat het onderhoud op het juiste moment voor marktconforme vergoedingen kan worden gedaan.

De veehouders hebben de laatste jaren samen met het Hoogheemraadschap van Delfland en gemeente Midden-Delfland hard gewerkt aan maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit. In het kader van Deltaplan Agrarisch Waterbeheer zijn verschillende projecten zoals project Erfafspoeling opgepakt. Dit moet leiden tot een betere waterkwaliteit, een belangrijke voorwaarde voor een gezonde productie maar dit is ook van belang voor de natuurwaarden van de poldersloten.

Bodemdaling is in veenweidegebieden een actueel issue. Een kleine proef met de aanleg van onderwaterdrainage is gedaan. Onderwaterdrainage zorgt voor een gelijkmatiger grondwaterstand wat bijdraagt aan de afname van bodemdaling. Delflands Groen wil dat grootschalige aanleg van onderwaterdrainage gestimuleerd wordt in het kader van Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Het Hoogheemraadschap van Delfland is helaas nog wat huiverig ondanks dat uit onderzoeken nadrukkelijk de voordelen zijn gebleken.

- Doorgaan en uitbreiden van schoon water projecten
- Grootschalige aanleg van onderwaterdrainage
- Natuurvriendelijke oevers moeten kwalitatief verbeterd worden

Weidevogels

Een belangrijke natuurwaarde van het gebied zijn de weidevogels. De weidevogels kunnen gezien worden als een indicator voor de kwaliteit van het agrarisch cultuurlandschap. De agrarische polders van Midden-Delfland herbergen nog steeds relatief grote aantallen weidevogels. De grutto, kievit, tureluur en scholekster zijn soorten die nog steeds in redelijke aantallen voorkomen. Ook verschillende weinig voorkomende soorten zoals krakeend, slobeend, graspiepers, leeuweriken en kwikstaarten worden geteld.

Vrijwel alle boeren doen actief mee aan weidevogelbeheer en proberen de weidevogelbescherming zo goed mogelijk in te passen in de bedrijfsvoering. Weidevogelbescherming is steeds aan verandering onderhevig. Met name de vele predatoren zorgen regelmatig voor een aangepast beleid. Waar vroeger de nesten konden worden gemarkeerd, is dat nu niet meer gewenst omdat predatoren als vossen de geursporen volgen die de weidevogelbeschermers achterlaten. Landelijk wordt daarom steeds gewerkt aan nieuwe ideeën en verbetering van bestaande werkwijzen om de weidevogels te beschermen en vooral om de kuikens te laten opgroeien.

Er zijn verschillende oorzaken aan te wijzen voor de achteruitgang van de weidevogelpopulaties in Nederland. Hoewel vaak naar de boeren wordt gewezen die te vroeg zouden maaien en te veel en verkeerde mest zouden uitrijden op het land, blijkt uit recent onderzoek dat belangrijke wormensoorten zich juist graag met drijfmest voeden. Dat de economische belangen soms voorrang krijgen boven de weidevogels is onvermijdelijk. Koeien hebben een goed winterrantsoen nodig om melk te produceren en zo te zorgen voor een inkomen voor de boeren maar zonder boeren geen weidevogels. In Midden-Delfland wordt niet meer mest uitgereden dan de grond nodig heeft, er is geen mestoverschot in dit gebied.

Zonder boeren geen weidevogels

Om het tij te keren zijn verschillende maatregelen nodig zoals:

- Herstel van broedgebieden voor weidevogels door het verwijderen van opgaande begroeiing en bomen in weidevogelgebieden
- Selectief aanleggen van recreatieve voorzieningen, altijd de gevolgen voor de weidevogels betrekken in de plannen
- Afschot van vossen maar ook beperkende maatregelen voor andere predatoren zoals reiger, hermelijn en bunzing
- Maatregelen voor het reduceren van de hoeveelheid ganzen
- Verruiging natuurgebieden aanpakken, maak deze gebieden ongeschikt als habitat voor predatoren

Weidevogelpact

Sinds 2014 werken LTO Noord afdeling Delflands Groen, Natuurmonumenten, Agrarische Natuurvereniging Vockestaert, Stichting Weidevogelwacht Midden-Delfland en de KNNV afdeling Delfland samen in het Weidevogelpact Midden-Delfland. Deze gebiedspartijen hebben een belangrijke rol in het weidevogelbeheer en het verbeteren van de weidevogelstand. Het doel is om samen te werken aan een goede gebied- en toekomstgerichte aanpak voor het behoud van de weidevogels in Midden-Delfland.

Delflands Groen vindt dat de weidevogels onmisbaar zijn voor de natuurbeleving van de stedeling door de hoorbare en zichtbare aanwezigheid. Delflands Groen heeft de weidevogels dan ook hoog in het vaandel staan en wil een open en transparante communicatie over de weidevogels door alle betrokken partijen.

Weidevogels zijn onmisbaar voor de natuurbeleving van de stedeling door de hoorbare en zichtbare aanwezigheid

Cruciaal is een uniforme monitoring van de weidevogels in heel Midden-Delfland door een onafhankelijke organisatie. Delflands Groen heeft al in de “Samenwerkingsintentie Weidevogelpact Midden-Delfland” uitgesproken dat er een uniforme telling van de weidevogels in heel Midden-Delfland zou moeten komen. Helaas is dat nog steeds niet het geval en worden de verschillende wijzen van het tellen van weidevogels door een omrekenfactor met elkaar vergeleken. Dat kan en moet beter, alle betrokken organisaties hebben destijds de samenwerkingsintentie ondertekend en zouden daarnaar moeten handelen.

In de Commandeurspolder in Maasland wordt een gebied van 23 hectare ingericht als weidevogelkerngebied. Deze polder is van oudsher een goed weidevogelgebied. Voor de aanpassingen van het gebied heeft provincie Zuid-Holland een subsidie van 750.000 euro beschikbaar gesteld. Voor het toekomstig beheer zouden boeren ingeschakeld moeten worden die de grond, met beperkingen zoals laat maaien in verband met de weidevogels, kunnen pachten. Voor het bekostigen van toekomstig beheer zijn pachtvergoedingen noodzakelijk. Het nu voorliggende inrichtingsplan voor het weidevogelkerngebied betekent echter een dermate grote ingreep dat het maar zeer de vraag is of er op termijn nog boeren zijn te interesseren voor het beheer van deze grond.

De magere resultaten van het weidevogelpact en de moeizame samenwerking werpen de vraag op of doorgaan met het weidevogelpact zinvol is. Naar het idee van Delflands Groen is dat alleen het geval als wordt voldaan aan onderstaande voorwaarden.

- Betere samenwerking
- Hou rekening met ieders belangen
- Zorg voor onafhankelijke uniforme tellingen van de weidevogels, omrekenen van verschillende telmethodes is ongewenst en onnauwkeurig
- Vertel een eerlijk verhaal, vertel de waarheid over jacht en predatie
- Kies maatregelen die het meeste rendement opleveren
- Maak gebruik van elkaars kennis
- De inrichting van het weidevogelkerngebied moet leiden tot wederzijds voordeel

Predatie

De ervaring leert dat de inrichting en het beheer van de natte ruige natuur en stadsrandnatuur een prima habitat vormt voor de belangrijkste predatoren van de weidevogels zoals vossen en kraaiachtigen. Predatie is te lang een taboe geweest en is dat nog steeds voor sommige partijen.

Delflands Groen wil inzet uitsluitend gericht op weidevogelnatuur. Door heel Midden-Delfland te optimaliseren voor de weidevogels maak je het gebied minder aantrekkelijk voor predatoren. Daarnaast blijft het helaas ook in de optimale situatie noodzakelijk om in te grijpen en bijvoorbeeld vossen af te schieten. Delflands Groen pleit voor een open en transparante communicatie over maatregelen ten behoeve van de weidevogels.

- Predatie leidt tot frustratie bij de boeren die veel energie steken in weidevogelbeheer

Recreatie

Er moet ruimte zijn voor recreatie in Midden-Delfland, ook voor een deel van de boeren is recreatie een verdienmodel. Er moet echter wel worden nagedacht over de grenzen aan de hoeveelheid recreatie. Midden-Delfland is in de eerste plaats een provinciaal stiltegebied met de kenmerkende veenweideverkaveling, boerderijen, koeien en weidevogels. Dat is de waarde en de aantrekkingskracht van het gebied. Midden-Delfland is geen (Central) park, maar een waardevol levend landschap.

Zonder boeren geen recreanten

De hoeveelheid recreanten die Midden-Delfland kan herbergen is op sommige dagen bereikt. Er moet serieus nagedacht worden over de mogelijkheden en ruimte die recreatie krijgt in Midden-Delfland. Het is goed als er veel recreanten komen genieten van de rust, stilte en ruimte maar wanneer gaat dit ten koste van de natuur en dan vooral ten koste van de weidevogels. Recreanten moeten daarnaast geen belemmering vormen bij de agrarische activiteiten.

- Bij recreatie moet meer gekozen worden voor kwaliteit in plaats van kwantiteit
- Bij herinrichting en renovatie van recreatiegebieden moet het vooral gaan om kwaliteitsverbetering waardoor er meer recreatie in deze gebieden gaat plaats vinden
- Hou altijd rekening met de weidevogels bij recreatieplannen
- Nieuwe recreatieplannen moeten de agrarische activiteiten niet in de weg staan

Beheer

Midden-Delfland bevat een flinke hoeveelheid natuur– en recreatiegebieden. Het jaarlijkse beheer en onderhoud is een kostbare zaak voor eigenaren en beheerders van deze gebieden. Een deel van deze gebieden is nog steeds geschikt om gebruikt te worden voor agrarische activiteiten zoals beweiding met koeien en schapen en om te maaien voor kuilgras of hooibouw. Beheer door boeren kan goed zijn voor de boeren en voor de eigenaren van deze gebieden.

Het is van belang dat aanvullende voorwaarden, locatie en grootte van de percelen een rendabel agrarisch gebruik mogelijk maakt. Natuurbeheer is een economische activiteit voor boeren waarvoor een marktconforme prijs dient te worden berekend. De animo om grond in natuur- en recreatiegebied te pachten is nu nog redelijk maar kan aanzienlijk afnemen als het aantal boeren, zoals verwacht, de komende tien tot vijftien jaar halveert. Hierdoor komt er veel goede landbouwgrond beschikbaar voor de overblijvende ondernemers. Uitbreiden met kwalitatief goed weiland gelegen in het agrarisch gebied heeft altijd de voorkeur van de ondernemers.

Het huidige agrarisch beheer van de recreatiegebieden word zeer gewaardeerd door de recreanten. Die zien graag koeien in de polder en ruiken graag vers gemaaid gras. Gebieden als het Abtswoudse bos kunnen meer gezien worden als een stadspark aan de rand van de stad. Dat heeft eigenlijk niets met Midden-Delfland te maken en vormt juist een bedreiging voor de weidevogelnatuur. Misschien verdient het aanbeveling om eens goed te kijken naar een meer open inrichting van deze gebieden. Delflands Groen denkt dat het noodzakelijk is om de inrichting en het beheer op de weidevogels af te stemmen.

- Maak met alle gebiedspartijen een faunabeheerplan
- Hou rekening met elkaars belangen, voorkom overlast door onkruid voor een duurzame landbouw met gesloten kringlopen
- Bij het inzetten van boeren voor het beheer van natuurgebieden moet onnodige bureaucratie voorkomen worden
- Een goede APV die ook gehandhaafd wordt om overlast door slecht of geen beheer door terreinbeherende organisaties te voorkomen

Grondstrategie

Delflands Groen wil een actieve bijdrage leveren aan de discussie en strategie betreffende de grondmarkt in Midden-Delfland. Er gebeurt veel op grondgebied in Midden-Delfland. Er is al enige tijd een ruilverkavelingscoördinator actief. Er is grond van gesloopte glastuinbouwbedrijven, de zogenaamde glaskavels, beschikbaar en te koop. Er is recent een aanzienlijke hoeveelheid grond van RVO op de markt gekomen. Vermogende stedelingen hebben veel belangstelling voor grond in dit centraal gelegen gebied. Natuurorganisaties willen graag hun areaal uitbreiden. Kortom genoeg zaken die met grondmarkt te maken hebben om serieus over na te denken en om de ideeën van Delflands Groen hierover op papier te zetten.

- Delflands Groen wil betrokken zijn bij de grondstrategie voor behoud van optimale landbouwgebieden
- Een goede en breed inzetbare ruilverkavelingscoördinator voor een actief grondbeleid is gewenst
- Door gemeente aangekochte grond z.s.m. doorzetten naar agrarische ondernemers
- Geen verdere vermindering van agrarisch areaal

Agrarische sector in het gebied

De veehouderij is de drager van het landelijk gebied van Midden-Delfland. De agrarische sector is zowel economisch drager als voedselproducent als landschapsbeheerder. De verscheidenheid aan (melk)veebedrijven is groot. De ene ondernemer richt zich met name op schaalvergroting, waar de ander zich richt op verbredende activiteiten. Voorop staat de financiële leefbaarheid voor de agrarisch ondernemers, bedrijven moeten rendabel zijn. Voor het behoud van de financiële leefbaarheid is aandacht nodig voor onder andere grond, ontwikkelingsmogelijkheden en infrastructuur.

De grond van stoppers biedt de blijvende ondernemers kansen om de toekomstbestendigheid van het bedrijf te vergroten. Om dit maximaal te benutten is het van belang dat de aangekochte kavels zo dicht mogelijk bij het bedrijf liggen en er dus zo min mogelijk veldkavels zijn. Dit is niet altijd haalbaar bij aankoop van een kavel, maar te realiseren met het instrument kavelruil. Bedrijfsverplaatsing kan ook ingezet worden met dit instrument indien dit de spreiding van agrarische bedrijven in het gebied bevordert. Op deze manier blijft er voldoende ondernemerspotentieel voor de blijvende veehouders.

Opvolgers en stoppers

Anno 2018 zijn er nog 55 (melk)veehouders waarvan er 34 onder de 50 jaar zijn of een opvolger hebben. Een kanttekening hierbij is de daadwerkelijke overname. Financieel gezien is een bedrijfsovername een grote stap die moeilijk rond te rekenen is. Het is daarom in eerste instantie van belang dat bedrijven met toekomstperspectief als geheel behouden blijven. Daarnaast is de stimulans van overdrachtsconstructies van belang. Bij opvolging buiten de familie bijvoorbeeld door de woning tijdelijk door de oude eigenaar bewoond te laten bij de start van de overdacht. Het mogelijk maken van neventakken behoort hier ook zeker toe, mits deze passend zijn in het gebied en de grond.

Tevens moet er aandacht zijn voor de ondernemers zonder opvolging, met name voor de mogelijke vrijkomende agrarische bebouwing. Het is van belang voor het toekomstperspectief van de doorgaande ondernemer dat er geen wirwar aan locaties met particulieren ontstaat in Midden-Delfland, zij kunnen namelijk een belemmerend effect hebben op de huidige bedrijfsvoering en toekomstige ontwikkelingen. Bij realisering van een niet-agrarisch bedrijf is het van belang dat deze geen nadelige effecten voor de omliggende veehouders veroorzaakt. Een maximum van één wooneenheid per locatie zou verplicht moeten worden. Wanneer er gekozen wordt voor toepassing van de Ruimte-voor-Ruimte regeling beveelt Delflands Groen aan om de nieuwe bebouwing aansluitend aan de bestaande kernen te realiseren.

- Bedrijven van stoppende boeren moeten op een innovatieve manier overgenomen kunnen worden
- Alle gebiedspartijen hebben een rol om het gebied aantrekkelijk te houden voor de agrarische sector
- Passende oplossingen bieden voor de woonsituatie bij bedrijfsovernames
- Streven naar zo min mogelijk wooneenheden bij herbestemming agrarische gebouwen
- Geen verdere inkrimping van het landbouwareaal
- Vrijkomende agrarische grond zoveel mogelijk koppelen aan de overblijvende bedrijven
- Gemeente dient bij grondtransacties bij te dragen aan een economisch sterke landbouwstructuur

Toekomst

De boeren hebben het landschap gevormd en gemaakt tot wat het nu is. Delflands Groen vindt dat er blijvend een belangrijke rol is weggelegd voor de boeren in Midden-Delfland. Alle typen boeren, groot of klein, paardenhouders, jongvee-opfokkers en melkveehouders, gangbaar of biologisch en bedrijven met of zonder verbreding hebben een toekomst in het gebied.

Boeren leveren een aanzienlijke bijdrage aan het beheer en het onderhoud van recreatie- en natuurgebieden. Het moet economisch rendabel zijn voor boeren om deze gebieden te onderhouden. Een goede samenwerking tussen alle gebiedbeherende partijen is essentieel. Een open en eerlijke communicatie, het delen van kennis en het behartigen van de belangen van weidevogelboeren is een absolute vereiste. Burgers moeten meer betrokken worden bij het gebied en de sector waardoor er meer waardering en bekendheid komt voor Midden-Delfland en producten en diensten uit het gebied.

Veehouders zijn onmisbaar bij het vergroten van de biodiversiteit. Boeren in Midden-Delfland produceren niet uitsluitend melk maar ook landschap en natuur, een natuurinclusive landbouw. Veel boeren in Midden-Delfland hebben al vroeg de kringloopgedachte omarmd die nu ook door de minister wordt gezien als de juiste richting voor de landbouw in Nederland. Bij de kringlooplandbouw vormt een gezonde bodem de basis voor een evenwichtige biodiversiteit boven de grond.

De (melk)veehouders kunnen een grote bijdrage leveren aan de productie van duurzame energie. Energieopwekking uit mest, zon en wind zorgen samen met energiebesparing voor een energieneutrale zuivelketen. Veehouders zijn steeds minder afhankelijk van de aankoop van energie of fungeren zelfs als energieleverancier. Dit maakt de agrarische sector tot een onmisbare partner voor overheden om hun energiedoelen te behalen.

Op het gebied van schoon water zijn er ook stappen gezet. Natuurvriendelijke oevers, onderwaterdrainage en project erfafspoeling zijn zaken die door boeren, deels in het kader van Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, zijn opgepakt. Samenwerking bij het verminderen van nutriëntenverliezen, het verbeteren van de waterkwaliteit en het verminderen van bodemdaling in ons gebied is van belang voor alle betrokken partijen. Schoner water is nodig om te kunnen voldoen aan de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water. Delflands Groen is sinds 2014 nadrukkelijk actief betrokken bij het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.

Zonder visie geen boeren

Een natuurinclusive landbouw en het vergroten van de biodiversiteit zijn zaken die een maatschappelijk doel hebben. Landschap en ecologie moeten hiervoor een duidelijke economische waardering krijgen. Boeren in Midden-Delfland zijn in de eerste plaats (melk)veehouder maar ook de zorg voor het landschap, biodiversiteit, schoon water, enz. zijn van belang.

- De boeren willen ook in de toekomst een bijdrage leveren aan een mooi en natuur en cultuurhistorisch waardevol agrarisch Midden-Delfland
- Delflands Groen wil met alle partijen werken aan een sterk en economisch vitaal Midden-Delfland
- Delflands Groen streeft naar een economisch sterke sector voor de toekomst
- Geen verdere afname van het landbouwareaal
- Een breed palet aan verschillende typen bedrijven moet ook in de toekomst blijven bestaan

Bronnen

- Rapport “Behoud weidevogels Midden-Delfland”, Sovon-rapport 2014/24
- Samenwerkingsintentie Weidevogelpact Midden-Delfland, 2014
- Artikel Nieuwe Oogst, 12 april 2017, "Wormen eten drijfmest geen compost"
- Rapport "Nulmeting weidevogels Groot Midden-Delfland 2015"
- Artikel V-focus 20 september 2016, “Voedsel voor weidevogels: slootrand biedt kansen”
- Brochure “Samen werken aan weidevogelbeheer. Sleutels tot succes”, 2009
- Jaarverslag Vogelwerkgroep Midden-Delfland, diverse jaren
- Artikel Nieuwe Oogst, 17 februari 2018, “Biodiversiteit moet betaald worden”
- Rapport “Boer Blijven! - Gebiedsvisie 2020 landbouw Midden-Delfland”, Delflands Groen en Vockestaert, 2011
- Rapport “Concurrentiepositie melkveehouderij Midden-Delfland”, Alterra 2156, maart 2011